Actieprogramma versterken Lokale Democratie Stadskanaal

Samenvatting voor inwoners

Beslissingen van de gemeente gaan over jouw leven en buurt. Daarom willen we graag meer contact met jou! We willen weten wat er speelt in jouw buurt of wijk. Ook willen we dat je weet waarover de gemeenteraad beslissingen neemt. Denk bijvoorbeeld aan besluiten over de nieuwbouw van voorzieningen, het goedkeuren van de begroting om kinderen jeugdhulp te kunnen geven of het besluiten over het onderhoud van de openbare ruimte. Om daaraan te werken gaan we de komende jaren als gemeenteraad, burgemeester en wethouders en ambtenaren aan de slag met een Actieprogramma. Maar we willen ook graag dat je naar ons toe komt. Zo willen we samen werken aan herstel van het vertrouwen. Omdat we elke dag aan het werk zijn voor jou – met jou!

Aanleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 is door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van Stadskanaal de wens uitgesproken om te werken aan het versterken van de lokale democratie. Dit moet zorgen voor betere verbinding met de inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties van onze gemeente. Burgerparticipatie moet hierdoor een impuls krijgen. We doen ook een beroep op onze inwoners. Zij zijn van harte welkom om mee te denken en praten, om ons aan te spreken en om binnen te lopen in het gemeentehuis. Want beslissingen van de gemeente gaan altijd over onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties!

Actieprogramma

Door een werkgroep vanuit de gemeenteraad is gewerkt aan dit Actieprogramma. Zo gaan we de komende tijd met elkaar (als inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, raadsleden, college van B&W en ambtelijke organisatie) op een vernieuwende wijze aan de slag met de versterking van de lokale democratie in de gemeente Stadskanaal.

Het Actieprogramma kent drie Actieprogrammalijnen: relatie, proces en inhoud.

- Als het om relaties gaat hebben we het over de relatie tussen gemeenteraad en college, de relatie tussen de gemeenteraad en inwoners van de gemeente, de relatie tussen raadsleden en ambtenaren, relaties met bedrijven en maatschappelijke organisaties en alle andere mogelijke varianten.
- Als het gaat om het proces gaat het over sets met werkafspraken, procesmatige afspraken en ondersteuning van de raadsleden bij het inzetten van de raadsinstrumenten.
- Bij de inhoud gaat het over inhoudelijke thema's waarover raadsleden onderling, met inwoners en met het college spreken, debatteren en soms ook van mening verschillen.

Voor de actieprogrammalijnen 'Relatie' en 'Proces' zijn een aantal concrete acties en afspraken geformuleerd. Aan de hand daarvan wordt de komende jaren gewerkt. Waar mogelijk is een concretisering van inzet en financiële middelen opgenomen.

Samenwerking

Waar mogelijk willen we voor het uitvoeren van de acties optrekken met lokale organisaties en in samenwerking met de Provincie Groningen. Stadskanaal hoeft het wiel niet opnieuw uit te vinden – op het gebied van Burgerparticipatie en versterking van Lokale Democratie is in de afgelopen periode in onze regio al veel geëxperimenteerd. We willen een lerende gemeente zijn waarbij we aan alle acties een Knoalster kleur geven.

Actieprogrammalijn Relatie.

Actie 1. Raadsleden, collegeleden en ambtenaren zijn elke dag in wijken en dorpen in gesprek. Vaak vinden deze gesprekken nu 'gescheiden van elkaar' plaats. We spreken af dat we vanaf nu vaker samen optrekken als het gaat om gesprekken in dorp en wijk. Dat kan bijvoorbeeld gaan om werkbezoeken aan dorps- en wijkbelangen, bedrijfsbezoeken of bezoeken aan maatschappelijke instellingen. Maar ook om een gezamenlijk optreden bij bijvoorbeeld NL Doet of tijdens de gemeentelijke naturalisatiebijeenkomst. We roepen inwoners en organisaties ook op om collegeleden en raadsleden waar passend samen uit te nodigen.

Concreet: binnen de driehoek burgemeester – secretaris – griffier wordt afgestemd waar kansen liggen om samen op te trekken.

Actie 2. Door ontmoeting tussen de gemeenteraad en inwoners kunnen gemeenteraadsleden hun werk beter doen. Daarnaast zorgt het ervoor dat inwoners betrokken zijn bij wat er speelt in hun gemeente en eigen buurt. We spreken af dat we een politiek café organiseren om ontmoeting en debat te versterken.

Concreet: we betrekken inwoners(vertegenwoordigers) actief bij het organiseren van het politiek café.

Actie 3. Onze jeugd is onze toekomst! Veel jongeren hebben ideeën over hun eigen wijk en woonplaats van de toekomst. Jongeren worden al best vaak betrokken bij de gemeentelijke organisatie, bijvoorbeeld door meeloopdagen en gezamenlijke brainstorms over invulling van concrete projecten. Toch is het goed om hier wat structuur in aan te brengen. We spreken af dat we een jeugdgemeenteraad en een kinderburgemeester instellen.

Concreet: de kinderburgemeester is een scholier. De jeugdgemeenteraad wordt samengesteld met vanuit elke verschillende scholen in de gemeente een leerling. Er wordt een 'Reglement van Orde' gemaakt voor deze jeugdgemeenteraad.

Actie 4. Lokale media worden door onze inwoners goed bekeken en gelezen. Het zijn goede kanalen om op de hoogte te blijven van politieke gebeurtenissen en de beslissingen daarover in de gemeenteraad. De lokale omroep (RTV1) vervult hierin een belangrijke rol en heeft al een mooie programmering waarin ook politiek een plek heeft. We spreken af dat we in samenwerking met RTV1 verkennen of we de politieke besluitvorming een plek kunnen geven in de bestaande programmering.

Concreet: in dit politiek programma moeten wethouders en raadsleden gezamenlijk of individueel in gesprek kunnen met betrokkenen (inwoners, organisaties, vertegenwoordigers) bij een raadsbesluit.

Actie 5. De gemeente Stadskanaal is vol van mooie maatschappelijke initiatieven, hoogtechnologische bedrijvigheid, culturele hoogstandjes en werk van de toekomst. We spreken af dat we in elk geval eens per jaar een Dag van de Verbinding organiseren waarop gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie gezamenlijk op werkbezoek gaan om inspiratie en ideeën op te doen. Daarnaast sluiten fracties indien gewenst en mogelijk aan bij landelijke en lokale 'feest- en herdenkdagen' zoals de Dag van de Mantelzorg, Veteranendag en de Week van de Sport.

Actie 6. We gaan aan de slag met het verbeteren van de vertegenwoordiging van verschillende doelgroepen. We denken daarbij aan mensen met een niet-Nederlandse achtergrond, laaggeletterde en niet-digitaal vaardige inwoners, mensen met een verstandelijke beperking en mensen uit de doelgroep LHBTI+.

Concreet: één van de acties één tot en met vijf wordt specifiek ingezet voor de genoemde doelgroep(en).

Actieprogrammalijn Proces

Actie 7. Raadsvergaderingen en commissievergaderingen vinden nu plaats in het gemeentehuis. Dit is in sommige gevallen logisch en ook wenselijk, maar er zijn ook bijeenkomsten (informeel en formeel van aard) die op een externe locatie plaats kunnen vinden. We spreken af dat we vanaf nu met regelmaat, waar mogelijk en waar passend bij het onderwerp raadscommissievergaderingen en -bijeenkomsten organiseren op een externe locatie.

Concreet: het 'waar mogelijk en waar passend' wordt afgestemd in de agendacommissie van de gemeenteraad.

Actie 8. Informatiebijeenkomsten van de gemeenteraad vinden zowel besloten als in het openbaar plaats. Beide vormen hebben vaak een plenair karakter, waarbij een groot deel van de gemeenteraad aanwezig is. We spreken af dat we in regelmatig informatiebijeenkomsten in de vorm van een informatiemarkt organiseren. Deze informatiemarkten zijn ook voor bewoners te bezoeken, zodat ook zij zich kunnen laten informeren over ontwikkelingen waarover de raad beslissingen zal moeten nemen. Daarnaast kunnen raadsleden de mening van inwoners over onderwerpen ophalen. Zo ontstaat ontmoeting en gesprek over te nemen beslissingen.

Concreet: tijdens de informatiemarkt zijn ambtenaren beschikbaar voor het beantwoorden van vragen over de geplande onderwerpen. Het is de bedoeling dat er tegelijkertijd op verschillende plekken in het gemeentehuis presentaties plaatsvinden. Raadsleden en inwoners kunnen op deze verschillende plekken informatieve vragen stellen.

Actie 9. De inhoud van onze raadsvoorstellen, brieven en e-mails gaan over beslissingen en informatie die direct invloed hebben op de leefomgeving van onze inwoners. Ze gaan over lastige onderwerpen, waarvoor wij soms vaktermen en ingewikkelde taal gebruiken. Moeilijk leesbare stukken vergroten de afstand tussen het lokale bestuur, de lokale politiek en de inwoners. We willen dat inwoners zich goed geïnformeerd voelen. Daarbij houden we in onze communicatie rekening met laaggeletterden en mensen die minder digitaal vaardig zijn. In de gemeenteraad is al gesproken over de oprichting van een Versimpelteam, met als doel 'het eenvoudiger maken van teksten zodat iedereen ze begrijpt'. Ook vanuit het programma Lokale Inclusie is het heel belangrijk om aandacht te besteden aan communicatie met onze inwoners. Een onderdeel van dit programma is de ontwikkeling van de Taal van Stadskanaal. We gaan dit inzetten om raadsleden, collegeleden en medewerkers bewust te maken van het belang van toegankelijke en begrijpelijke taal. Daarnaast worden er trainingen gegeven om duidelijk en begrijpelijk te schrijven met oog voor specifieke doelgroepen.

Actie 10. In Stadskanaal is de gewoonte ontstaan om raadsbijeenkomsten zoveel als mogelijk is in volledige setting te houden. Dat is relatief inefficiënt als het om tijdsbesteding en verdeling van werk binnen en tussen fracties gaat. We spreken af dat we de taken per fractie onderling (of tussen fracties) meer verdelen, om zo 'op meer plekken tegelijkertijd' te kunnen zijn.

Actie 11. De gemeenteraad werkt en vult zijn rol in op basis van de 'raadseigen' verordeningen, regelingen en werkafspraken. We spreken af dat deze worden geactualiseerd en dat vanuit de griffie initiatieven worden ontwikkeld om de rolinvulling van de raad en de raadsleden én de effectiviteit van het raadswerk te versterken. Te denken valt aan: aanscherpen van (het werken met) het vergadermodel, trainingsactiviteiten, werken met raadsrapporteurs, omvormen van de rekeningcommissie naar een Auditcommissie en aandacht voor de route naar besluitvorming. Hierbij is ook aandacht voor de brede raadscommunicatie.

Actie 12. Kennis van en over de lokale democratie zijn een belangrijk onderdeel van het burgerschapsonderwijs. Leren over de lokale politiek maakt betrokkenheid groter. Op scholen is al veel aandacht voor burgerschap, maatschappijleer en politiek. We willen daar graag bij aansluiten, bijvoorbeeld door bij te dragen aan een lessenreeks maatschappijleer.

Actie 13. Actieve deelname aan de voorbereidingen van beslissingen van de gemeenteraad maakt dat deze beslissingen meer gaan leven onder inwoners en bedrijven. Meepraten betekent bijdragen aan een beter gedragen besluit. Op verschillende plekken in Nederland wordt al geëxperimenteerd met het betrekken van inwoners bij democratische besluitvorming. We spreken af dat we onderzoeken of we een democratisch experiment in Stadskanaal kunnen uitvoeren.

Actie 14. De lokale democratie van de toekomst staat of valt (mede) met de inzet van mensen die zich in willen zetten als lokaal volksvertegenwoordiger of als ondersteuner van een fractie. Om mensen warm te laten lopen voor de lokale politiek organiseren we een nieuwe Cursus Politiek Actief.

Actieprogrammalijn Inhoud

De derde actieprogrammalijn kent geen vooraf ingevulde concrete acties bij de vaststelling van het Actieprogramma. Deze programmalijn vraagt meer om een afspraak over de te hanteren werkwijze, die we als volgt hebben gedefinieerd: 'De raad kiest per jaar een thema waar ze samen met college en organisatie aan wil werken vanuit de kaderstellende en/of controlerende rol'. Dit inhoudelijke thema wordt vervolgens in verbinding gebracht met de twee actieprogrammalijnen 'Proces' en 'Relatie', en ook de uit te voeren acties worden aan de hand van het samenspel tussen de drie actieprogrammalijnen en het inhoudelijke thema bepaald. Het is aan de werkgroep om in afstemming met de fracties en het college zorg te dragen voor bepaling van het 'jaarthema'.

Randvoorwaarden

De uitvoering van het Actieprogramma krijgt zoveel als mogelijk vorm binnen de bestaande gemeentelijke organisatie en binnen bestaande budgetten. Toch zal het voor sommige acties onmogelijk zijn ze uit te voeren als er geen extra capaciteit (tijd en/of geld) beschikbaar is. Ook kunnen niet alle acties op hetzelfde moment worden opgepakt. Het is aan de gemeenteraad om prioritering aan te geven in de geformuleerde acties. Een haalbaar uitvoeringsprogramma leidt tot verwachtingen die we waar kunnen maken.

Evaluatie en doorontwikkeling Actieprogramma

Jaarlijks wordt in de eerste vergadering na het zomerreces gesproken over 'De stand van het Actieprogramma'. Deze stand wordt door de bestaande werkgroep voorbereid en ook voorzien van input door inwoners. Het is ook de bedoeling dat de raadsleden die in de werkgroep deelnemen zorgen voor procesmatige en inhoudelijke begeleiding van een deel van de acties en afspraken. Jaarlijks bestaat de mogelijkheid om acties te evalueren, prioriteren, af te voeren, bij te stellen of toe te voegen. Op deze manier wordt vanuit gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie gezamenlijk gewerkt aan borging van de afspraken en realisatie van het geformuleerde doel: het versterken van de lokale democratie en het zoeken naar een betere verbinding met onze inwoners.